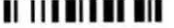

HALKIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı: 16915
Tarih: 17.02.2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 17/02/2022 11:05
Sayı: E-120.10-
0968592

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Başta Adıyaman ilimiz olmak üzere, Türkiye'nin birçok ilinde önemli bir gelir kaynağı olan tütün, üreticisi ve satıcısıyla beraber yaklaşık 1 milyon kişinin geçim kaynağı olduğu bilinmektedir. Ancak 2017 yılından itibaren tütün yasaklarına ilişkin düzenlenen yasalar tütün üreticisinin itirazlarıyla her ne kadar birkaç defa ertelendiyse de 1 Ocak 2022 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş on binlerce vatandaşımız mağdur olmuştur. Tütün üretici ve satıcılarının sayısının tespiti ve yaşadıkları mağduriyetin giderilmesi, tütünün pazarlanması, piyasa arzı, sarmalık kıyılmış tütün mamulüne uygulanacak vergi yapısının tespiti gibi tütün üreticisini koruyacak model ve esasların belirlenmesi ve gerekli yasal çalışmaların yapılması amacıyla Anayasanın 98. ve İç Tüzüğü'nün 104 ve 105.Maddeleri gereğince ekte sunulan gerekçe çerçevesinde Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Meral Daniş BEŞTAŞ

HDP Grup Başkanvekili

Siirt Milletvekili

Hakkı Saruhan OLUC

HDP Grup Başkanvekili

İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye'nin birçok ilinin önemli gelir kaynaklarından olan tütünün yasaklanmasına ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde 2017 yılında görüşülen "Torba Yasa" ile tütün üreticisini ve ticaretini yapan yüz binlerce kişiyi mağdur edecek maddeler görüşülmüş ve tütün üreticisinin tepkisi üzerine bu yasanın yürürlüğe girmesi defalarca ertelenmiş, ancak 1 Ocak 2022 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Sarmalık kıyılmış tütünün Adıyaman Merkez, Çelikhan İlçesi ve bağlı köylerinde, ayrıca merkeze bağlı ova köylerinde sulama imkânı bulunan arazilerde de üretimi yapılmaktadır. Sarmalık kıyılmış tütün üretimi yapılan alanlarda farklı bir tarımsal faaliyet olmadığı gibi, üreticilerin başka bir gelir kaynağı veya mesleki yeterlilikleri bulunmamaktadır. Bahse konu bölgelerin dağlık yapısı ve engebeli olmasından dolayı tarıma elverişli alanların oldukça sınırlı olması tütüne alternatif bir bitkisel ürün yetiştirme imkânı ve teknik bilgi/alt yapısının olmaması üreticileri tütün üretimine mecbur bırakmıştır. Sarmalık kıyılmış tütün aynı zamanda Malatya, Çanakkale, Artvin, Bitlis, Düzce, Mardin, Muş, Bingöl, Batman, Diyarbakır, Hakkâri, Hatay illerimizin Merkez ve birçok ilçesinde üretilmektedir ve Türkiye'nin neredeyse tüm illerinde satılan önemli bir gelir kaynağıdır. Her ne kadar daha önce sarmalık tütüne ilişkin alternatif projeler denenmişse de, arazilerin dağlık olması, tarım arazilerinin sınırlı olması, elde edilen gelirin başka tarım ürünlerinden elde edilememesi gibi nedenlerden dolayı başarılı olunmamıştır. Üretim yapılan yerler açısından sarmalık tütünün alternatifi yoktur. Mevzuattaki belirsizlikler nedeniyle üreticiler, tüketiciler ve sektörde çalışan tüm kesimler ciddi sorunlar yaşamaktadır. 1 Ocak 2022 tarihi itibarıyla yetki belgesi almadan tütün ticaretine 3 yıldan 6 yıla kadar hapis cezası getiren yasanın yürürlüğe girmesiyle birlikte, geleneksel satış ve pazarlama imkânı kalmayacağından geleneksel anlamda işlem yapanların ağır cezalarla karşılaşma ihtimali bulunduğundan, bu çok yönlü sorunun mutlaka yasal zeminde çözülmesi elzemdir ve söz konusu yönetmelik tütün üreticisi ve satıcısının sorunlarını çözmekten uzaktır.

Bu yasa, yerel ve uluslararası büyük şirketlerin ve tekellerin önünü açan, küçük tütün üreticisi ve çiftçiyi mağdur eden bir yasadır.

Bu yasa 2017 yılında getirildiğinde 7 kişi ile kooperatif kurulabilir şeklinde düzenlenmişken, daha sonra eklenen yönetmeliklerle kooperatifin kurulması için 250 çiftçinin olması zorunluluğu getirilmiştir. Ve bu çiftçilerin 15 milyona tesis kurması, 10 milyon bandrol ücreti ödemesi gerekmektedir. Yani çiftçinin kooperatif kurabilmesi için kişi başına 100 bin tl

ödeme yapmak zorunludur. Ancak değil 250 kişi, Adıyaman'daki tüm tütün üreticilerinin toplamı 25 milyon parayı bir araya getiremeyecek kadar yoksuldur.

Tütün bir tarım ürünü olmasına rağmen kooperatif kurulması gerekince Ticaret Bakanlığının yönetmeliği uygulanmaktadır. Yani kurulacak kooperatifler Tarım Bakanlığına bağlı olsa çiftçi % 18 oranında vergi ödeyecekken Ticaret Bakanlığına bağlı kaldığı takdirde %60 oranında vergi ödemek zorunda kalacaktır. Yani çiftçi üretecek, emek verecek, ancak kazancın %60'ı kooperatife %40'ı ise üreticinin üretim masraflarına (mazot, gübre, ilaç vb) gidecektir. Ticaret Bakanlığına bağlandığında %40 ÖTV, %18 KDV, %2 STOPAJ vergisi ödemek, halkın elde ettiği tüm geliri vergilere vermesi demektir. Torba yasada yer alan düzenlemelerle yüz binlerce insan hakkında adli işlem yapılacak. Tütün üretimi yapan ve bunu satarak ailelerini geçindiren milyonlarca kişi çok ağır cezalarla karşı karşıya kalmaktadır. Şuan yandaşların kurmuş olduğu tek bir kooperatif tütün alımına başlamış, ancak tütünü 10 yıl önceki fiyatlar üzerinden almışlardır. 2 yıldır tütünü satamayan üretici borçlarını kapatmak için ürününü bu fiyatlara vermek zorunda kalmıştır.

Sonuç olarak, uzun yıllardır geleneksel olarak üretilen sarmalık kıyılmış tütünün bölge ekonomisine kazandırdığı katmadeğer ve on binlerce tütün üreticisinin yapılan düzenlemelerden dolayı işsiz kalacağı gerçeği dikkate alınarak, yaşanan sorunların tespiti ve çözüm ile birlikte tedbirlerinin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılması hayati önem taşımaktadır.